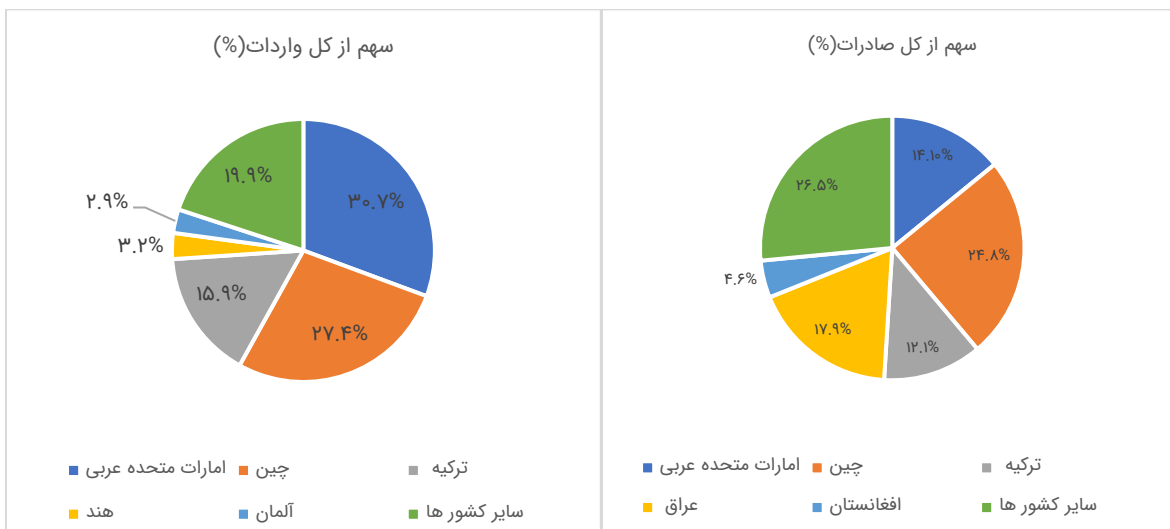

وضعیت تجارت خارجی در ۹ ماهه ۱۴۰۴

عملکرد تجارت خارجی در نهم ماهه نخست سال ۱۴۰۴، بیانگر ترکیبی از تقویت اسمی صادرات، نوسان و کاهش محسوس واردات است، به گونه ای که صادرات از نظر مقداری در اغلب ماه ها بالاتر از واردات تناژی قرار داشته و در مقطعی مانند اردیبهشت، تیر و مهر ۱۴۰۴ افزایش محسوسی را تجربه کرده است و هم زمان ارزش ریالی صادرات نسبت به دوره مشابه سال قبل رشد کرده که این موضوع علاوه بر تغییرات حجم صادرات، بازتاب مستقیم سطح بالاتر نرخ ارز و اثرات قیمتی بوده است، ارزش دلاری مبادلات تجاری نسبت به دوره مشابه ۹.۲ درصد کاهش، ارزش واردات و صادرات هر کدام ۱۳.۲ و ۴.۴ درصد کاهش به ترتیب ثبت کردند. از منظر جغرافیایی، ساختار تجارت خارجی در این دوره همچنان متمرکز بر چند شریک اصلی باقی مانده به طوری که چین به سهم ۲۴.۷۶ درصد از صادرات و عراق، امارات متحده عربی، ترکیه و افغانستان هر کدام به ترتیب ۱۷.۹۳، ۱۴.۱۰، ۱۲.۱۳ و ۴.۵۵ درصد از مقاصد صادراتی را تشکیل داده اند و در سمت واردات نیز امارات متحده عربی و چین بیش از نیمی از ارزش واردات را پوشش داده اند. تمرکز بالای مبادلات تجاری ایران بر شمار محدودی از شرکای خارجی، موجب افزایش چشمگیر حساسیت تراز تجاری کشور نسبت به تحولات سیاستی و تجاری این کشورها شده است. در چنین فضایی، تهدید اعمال تعرفه های ۲۵ درصدی اعلامی از سوی ترامپ بر واردات ایالات متحده از کشورهایی که با ایران روابط تجاری دارند، هرچند به طور مستقیم متوجه کالاهای ایرانی نیست، اما از کانال های غیرمستقیم می تواند هزینه مبادلات خارجی ایران را افزایش دهد. بدین معنا که شرکای اصلی ایران، نظیر چین و ترکیه، یا هاب های تجاری واسطه ای همچون امارات متحده عربی، ممکن است در واکنش به فشارهای تعرفه ای یا به منظور کاهش ریسک های ثانویه، اقدام به تعدیل قیمت کالاهای شرایط پرداخت و حتی حجم تجارت با ایران کنند؛ فرآیندی که در نهایت به تضعیف رقابت پذیری صادرات کشور، افزایش بهای واردات کالاهای واسطه ای و تحمیل فشار هزینه ای مضاعف بر تولید داخلی منجر خواهد شد. از این رو، در کوتاه مدت، تنوع بخشی جغرافیایی به تجارت خارجی، کاهش وابستگی به هاب های واسطه ای و اتخاذ سیاست های ارزی و تجاری منعطف تر، نقشی تعیین کننده در حفظ تعادل تراز تجاری و کاهش آثار منفی شوک های خارجی بر رشد اقتصادی و ثبات ارزی کشور ایفا خواهد کرد. برآیند این تحولات به ثبت کسری تراز تجاری حدود ۲.۹ میلیارد دلار در نهم ماهه اول سال انجامیده است. در همین حال، ترانزیت خارجی کشور با کاهش ۶.۸۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل، به حدود ۱۵۶ میلیون تن تنزل یافته که بیانگر انقباض محسوس در بخش ترانزیت و کاهش نقش کشور در زنجیره های عبور کالا است.

تهیه و تدوین گزارش تیم کارشناسی اقتصادی: محسن امینی، علی آقانصیر
نظارت و تایید نهایی مدیر مطالعات کلان و جمع آوری داده: نسرين باقری
تهیه شده در واحد مطالعات کلان شرکت رتبه بندی اعتباری برهان